

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перл., на по год.
5 перл.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

ЛИСТ ИЗЛАЗИ

УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплатују по погодби

Господину РИСТУ ПОПОВИЋУ

заступнику Министра Председника

Цетиње.

Честитка Моје Владе, поднесена Мени и Мојем Дому о крсном имену, Св. Ђорђу, веома Ми је мила, и Ја за исту топло захваљујем Вама и Вашијем друговима. Нека би Свемогући дао, да се што прије остваре Ваше родољубиве жеље и достојно награде вјековне муке наше драге отаџбине, Црне Горе!

НИКОЛА.

Његовом Величанству КРАЉУ

Ријека.

У име својих другова и своје, најпонижније подносим наше најискреније честитке Вашем Величанству, Њеном Величанству Краљици и Узвишеном Дому приликом данашњег крсног имена са најсрдачнијом жељом, да га до године прославите радосно у проширеној, милој Вам Црној Гори, окружени и многобројним и ослобођеним синовима Српства и Словенства!

Заступник Министра Председника
Р. ПОПОВИЋ.

У Скадру и околини завладала је потпуна анархија. Несугласице између католика и муслимана узеле су такве сразмјере да до сукоба може доћи свакога часа. Агитације страних агената и поткуљених Арбанаса појачавају и заоштравају односе у толикој мјери, да задају бојазан за будућност. Вексацијама и терору изложени су и Срби у Каменици, а наша њивидба Бојаном и Језером иредана је на милост и немилост арбанашких пирата. Неки дан су погранични Малисори ојет задржали један црногорски транспорт и потпуно га оцаљкали. Краљевска Влада уложила је протест код Консуларног Управног Савјета у Скадру, иредочавајући му оцаљност и одговорност за овакво стање и држање.

Врховна Команда саопштава:

Непријатељ је 23. овога мјесеца предузео активније дјелство ирема Билећу, као и на Дрини код Устиколине, али је одбијен не постигнувши никаква резултата.

Са наше стране има 2 рањена, а непријатељски су губитци неопознати.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потанов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 19. априла у 8:20 у вече. Неколико непријатељских одреда, који су се појавили близу наше источно-пруске границе, на путевима ка Митави и Либави, покушавају да се приближе рејону Шавли. 18. априла неке непријатељске извидничке страже, које су се пробиле напријед, запажене су југо-источно од Либаве. Тога истога дана покушале су непријатељске торпедњаче да се приближе заливу Рига.

Западно од Њемена настављају се ратне операције. У селу Таенко, на десној обали ријеке Нете, ноћу на 18. априла предала нам се у пуном саставу чета њемачког полског пука.

У Галицији ноћу на 18. априла покушале су прилично јаке аустриј-

ске снаге да продру напријед у рејону Ценжковице, али је наша артиљеријска ватра задржала непријатеља, приморавши га да се пред нашим шанчевима на 600 корака укопа.

Петроград, 20. априла у 10:50 у вече. Западно од Њемена 19. априла водили су се бојеви на горњем току ријеке Шешупе. Истога дана у вече напао је непријатељски баталијон на село Сосну, близу Осовца, али је побијен ватром наше гвђавне артиљерије.

На Бзури дошло је до крупнијих бојева близу мјеста Мистржевице. Бојеви, који су почели у вече 18. априла на фронту од нижег тока ријеке Ниде до Карпата, а нарочито у рејону Гладишева (15 километара сјеверно од Регетова), развијају се са особитим упорством. Дуж лијеве обале Висле непријатељ је ноћу на 19. априла извео 6 нападаја, које смо успјешно одбили. У рејону Тарнова и јужно од њега артиљеријска је ватра достигла особиту јачину, а бојна се акција развила са знатним упорством.

У Стријском правцу и југоисточно ми смо заузели неколико важних тачака и том приликом заробили преко 300 војника са 10 официра.

На Дњестру, код Залешчикова, непријатељ је 19. априла два пута, али без икаква успјеха, изводио нападаје.

19. априла наша је Црноморска флота бомбардовала форове Босфора. Артиљеријска је ватра била врло успјешна. На фору Елмас дошло је до велике експлозије и пожара. Турске су нам батерије енергично одговарале, али без резултата. Потопили смо један пароброд на крцап угљеном и двије велике једрењаче.

Петроград, 21. априла у 10:20 у вече. — На путевима према Либави и Митави, које држи наша војска, непријатељ се држао 20. априла пасивно. Близу Росјена дошло је до сукоба.

На лијевој обали Њемена, сјеверно од Бобра и Нарева и на лијевој обали Висле па до Пилице, нема знатнијих промјена. Послије боја заузели смо неколико мјеста и нападали сјеверно од Прасниша и сјеверно од Великог Језера. Нијемци, који су нападали наше положаје на десној обали Омудева на прилично великом фронту, били су принуђени да због наше јаке ватре хитро одступе и да пред нашим положајима оставе своје мртве и рањене.

Јужно од Пилице непријатељ је под заштитом јаке артиљеријске ватре изводио неколико нападаја. Код Лопушна непријатељска се пјешадија примакла 19. априла на 200 корака нашим шанчевима, али је већ у мрак избачена нашим против-нападом из својих ровова, које смо учинили неупотребивима. На неколико мјеста непријатељ је покушавао да пријеђе преко Ниде, али смо против-нападима потпуно очистили лијеву обалу од њега. На Висли код Краснева, непријатељ се у својим опкопима упорно држао близу наших позиција док га на бајонет нијесмо одбацили натраг, заробивши му око 400 војника са 12 официра.

У Галицији, од Висле до Карпата, бој се у току 19. и 20. априла постепено развијао. Непријатељске

трупе успјеле су да пријеђу на десну обалу Дунајца, али им наша артиљерија није дала ни корака даље од обале. Непријатељске батерије развијају необичну активност, расходујући силну количину метака. У контра-нападима заробили смо неколико стотина војника, на основу којих смо могли утврдити, да оvdје судјелују и њемачки пукови.

У Стријском правцу, у рејону Голловецко, продужавају се упорни бојеви. Један вис прелазео је три пута из руке у руку, док 20. априла није коначно остао у нашој власти. За потоња 24 сата оvdје је заробљено до 1.200 војника са 15 официра и 3 митраљеза.

На горњем току ријеке Свице непријатељ је покушао да нас заобиђе с бока, али је претрпио потпун неуспјех. Оvdје смо такође заробили доста војника, а непријатељ је одступио у великом нареду.

20. априла црноморска флота бомбардовала је деснокрилна утврђења на линији Чаталца и примовски фор Кара-Бурну.

Петроград, 22. априла, у 8 сати у вече. Према Либави опажена је на мору једна непријатељска крстарица са неколико бродова.

У рејону Росјена наше се продирање успјешно наставља.

На осталом фронту све до Горње Висле нема промјене.

Битка између Висле и Карпата развија се с ранијим упорством. Нијемци су увели у борбу знатне снаге, које подржава врло јака и многобројна артиљерија. Непријатељ је у поновним нападајима, које је у пустим мјестима изводио, претрпио огромне губитке. Неки су наши дијелови, послје упорних борба, морали заузети другу линију утврђења.

Ноћу на 20 априла непријатељ је у Стријском правцу, опет био заузео дио наших шанчева на гори Мајувки, али је већ сјутрадан био нашим противнападом избачен из њих. Том смо приликом заробили преко 1200 војника са 30 официра.

У рејону мјеста Ангелов (западно од Надворне), на горњем току ријеке Ломнице, непријатељ је 20 априла прелазео на знатном фронту у наступање, али без икаква успјеха.

Овдашње Енглеско Посланство примило је ово званично саопштење:

Лондон, 18. априла. Министарство Војно и Министарство Морнарице објављују:

Операције у Дарданелима од 12. до 16. априла:

Искрцавање војске почело је рано прије сунца 12. априла на шест различитих тачака обале. Операцију је заштићавала цијела флота.

Искрцавање је било праћено успјехом на пет тачака обале, и ако је непријатељ давао снажан отпор из јаким ровова са узастопним низовима лагумираног земљишта, заштићених бодљикавом жицом и другим препонама, уз помоћ артиљерије. На обали код Сид-ел-Бара трупе нијесу могле напредовати према непријатељу, док један сјајан нападај британске пјешадије који је дошао од рта Теке, није извршио притисак на турски фронт.

Како ће се извршити искрцавање, било је утврђено, у најмањим појединостима, споразумно између флоте и војске.

Резултат операција првог дана био је да су се утврдиле јаке британске, аустралијанске и француске снаге на три различите тачке, и то: аустралијанске и њузеландске трупе на обали код Сари-Баира до сјеверно од Габа-Тепе; британске трупе на рту Теке, рту Хелес и близу залива Морто, а француске на азијској обали код Кум-Калеа, послје храброг нападаја према Јеникеју.

Читаво послје подне 12. априла, непријатељ је извршио против-нападе и водила се упорна борба, док је међутим настављено искрцавање војске код Сид-ел-Бара. Потпомогнуте топовском ватром флоте, британске трупе узеле су ове положаје на јуриш који су извршиле кроз неоштећену жицу и преко препона.

У јутро 14. априла, пошто су одбиле турске нападе на своје лијево крило према рту Хелесу, савезничке силе су напредовале и у 9 сати у вече утврдиле се у ушанченој линији која је ишла од једне тачке према сјеверу од рта Теке до мале висоравни изнад...? Од те линије напредовали су до близу Критије.

Међутим, трупе код Сари-Баира су подрле напријед са највећом храброшћу и послје подне 15. априла биле су готово непрестано у борби с непријатељем који је изводио јаке и понављане против-нападе, вазда одбијене. Аустралијанске и њузеландске трупе бориле су се са одличним духом и одлучношћу против ватре тешке артиљерије. Од времена на вријеме долазило је до жестоких сукоба са непријатељем који је храбро нападао, али су аустралијанске и њузеландске трупе побједнички сломили сваки напад и у 3 сата послје подне предузеле офансиву.

На француске трупе су такође 13. априла извршена четири против-напада, али су одржале све своје положаје. 500 Турака који су у току једног противнапада били одсјечени ватром флоте, заробљени су.

Операција искрцавања војске под ватром модерног оружја, поред свих запрека од жица, подморских и копнених мина и заштићених предмета, тако је била извршена.

Губитци у војсци, по самој природи ствари, били су озбиљни.

За вријеме ових операција, турски ратни бродови из Нагаре покушавали су више пута да интервенишу, али их је вазда „Краљица Јелисавета“ одагнала према Мајдосу.

У подне 14. априла, један транспорт од 8000 тона био је примјењен код Мајдоса и прије него што је могао утећи, „Краљица Јелисавета“ отворила је ватру и трећим га метком уништила; транспорт је брзо потонуо, али да ли је превозио трупе или не, није се могло видјети.

15. и 16. априла, савезничке снаге су радиле на поправљању и утврђивању својих положаја; настављено је и искрцавање војске и артиљерије. Сви непријатељски против-напади који су непрестано трајали 15. и постали слабији 16. били су одбијени.

Флота истовремено, одлично потпомажући војску, тукла је батерије. „Триумф“ је бомбардовао Мајдос који је запаљен у ноћи 16. априла.

Италија и Српство

— изјаве у Српској Народној Скупштини —
На скупштинској сједници од 14. априла упутио је народни посланик г. Дража Павловић Министру Иностранних Дјела г. Николи Пашићу ово питање:

„У страни и нашој штампи упорно се одржавају гласови о скорој акцији Италије. А та акција везује се са извјесним компензацијама. Те компензације, опет, треба да буду на штету српско-хрватско-словеначког народа. Питам господина Министра Иностранних Дјела, односно господина Министра Предсједника, у колико су истинити ови гласови?“

Предсједник Министарског Савјета, Министар Иностранних Дјела г. Никола Пашић, узео је ријеч и одмах одговорно ово:

„На питање господина Павловића могу за сада само оволико одговорити:

Доиста, са разних страна долазе гласови, да се воде преговори између Италије и сила Тројног Споразума, а тако исто и прије су долазили гласови, да су се водили преговори између Италије, Њемачке и Аустрије о концесијама, које би Италија могла добити, или да остане до краја неутрална, а у друштву Њемачке и Аустрије, или да Италија узме учешћа заједно са силама Тројног Споразума у рјешавању питања која су на дневном реду. Ти гласови, који долазе са разних страна, за сада нијесу званично потврђени, и према томе ми не можемо знати, у колико су они оправдани, а у колико не. Јер, често се дешава и то, да се пуштају лажни гласови само за то, да изазову говор, како би се том приликом могла сазнати расположења и мишљења појединих кругова.

Ја за сада не могу да поклоним пуну вјеру тим гласовима и не могу ни да вјерујем, да су они оправдани за то, што Италија, држим, неће напустити принцип народности, принцип помоћу кога се она ујединила (Тако је!). Ја мислим да она неће напустити тај принцип, у овом времену, кад се рјешавају разна национална питања.

Италија се, као што рекох, ујединила на основу принципа народности. Сад могу и то да кажем да је италијанска државна наука поставила и то правило: да она држава, која се ујединила на основу

једног принципа, да та држава мора тај принцип да чува до краја, јер, ако га напусти, онда је напустила и основу, на којој је своју државу подигла. Држим, да Италија, и ако узме учешћа, да ће она ићи заједно са силама Тројног Споразума, и да ће се руководити питањем националности и да ће своје интересе, које има у Јадранском Мору тако подесити, да од тога не буде тешких посљедица ни за нас ни за њих; да отуда не потекне неслога између Југославије: Срба, Хрвата, Словенаца и Италијана. Јер, само слога та два народа може дати довољно гаранције за обезбјеђење, да надирање Њемачке ка Средоземном Мору не може имати успјеха (Тако је! Врло добро!)

Исто тако, ја не могу поклонити вјеру тим гласовима ни с тога, што знам, да у Италији има великих и паметних државника, који ће умјети да цијене, да пријатељство и слога између српско-хрватско-словеначког племена или народа са Италијом може донијети само користи и једној и другој држави, и једном и другом народу; може само отворити што живљи саобраћај, што живљу трговину и што веће пријатељство између та два народа.

Из тих разлога, Господо, ја држим, као што рекох, да италијански политичари и државници не могу поћи за тим да добију један град више или мање, или ово или оно острво, јер могу знати у напријед, да сила Италије неће бити у томе граду, или томе острву, него ће сила њена бити у слози српско-хрватско-словеначког племена и Италије (Бурно одобравање).

Та слога ће осигурати дуги мир не само међу нама, него тако исто и у цијелој Европи, и осигураће оно стање, којем овај велики рат води.

Са тих разлога, ја још не могу да поклоним повјерење тим гласовима, који су до нас дошли, и молим вас да и ви будете смирени, да се толико не узнемирујете, док праву ствар не сазнамо, да ћемо онда имати времена о томе и да судимо и да говоримо.

Молим вас, да се по овоме питању више не говори, и да мој одговор примите к знању.“

(„Српске Новине“)

Незахвалан народ

Г. Мењшиков, у Русији за сада најпопуларнији и најобилнији публициста, који је од почетка европског рата до сада

и цијелог српског народа тако важан и значајан.

Од раног дјетињства вама је предаван у аманет страхан удес Косовскога Боја. Кнез Лазар са својим копљаницима, Милош Обилић са браћом Југовићима, за вас су били споменици славне смрти, али и тешке народне несреће.

Поплаву Османлија на Балканско Полуострво нијесу више могли задржати ни мудри деспоти ни тврди градови: свима је пријетило неизбјежно ропство.

Пала је на народ ноћ, као тама на Голготу...

Дивљи Турци све су прегазили. Зулум и ропство — два црна знака, замијенише бијели крин у круни Немањића. Ни Оливере, ни Царице Маре — тих добрих кћери српскијех владара — није било више, да заштите голоруку рају.

И да је било прислонити ухо на капије тог страшног пашалука турског, чуо би се јецај у очају...

Очистити земљу од некрсти — да не спомињем настојања XVIII. вијека — то је био задатак толиких покољења, толиких живота: од Мишара до Граховца, од Јавора до Невесиња, од Косова до нашега Скадра.

Па ипак! Ниједан од пређашњих ратова за освету Косова није имао коначног успјеха.

написао у „Новом Времену“ под насловом: „Ми морамо побједити“ 102 чланка, — у посљедњем чланку, поред осталог, и о Бугарима каже ово:

Да без великих битка у будућности неће бити, доказује положај Италије, Румуније и Бугарске, које су се, како изгледа, ријешиле да продуже своју тактику очекивања.

Према Италији равнају се и друге мале неутралне краљевине. И ако једнојерне и Русијом ослобођене, Румунија и Бугарска доводе своје благонаклоно (према Нијемцима) немјешање у рат до — пропуштања њемачких великих топова и муниције преко њихове неутралне територије.

Ова стварна подршка љутих непријатеља Словенства нарочито је дирљива са стране Бугарске.

У рату за ослобођење Бугарске 1877.—1878. године Русија је кренула више од једног милиона својих синова (1,030.000) од којих је изгубила 259.000 убијених, рањених и болесних. (Види А. Морској: „Војника моћ Русије“.). Ја не говорим о расходима рата, који превазилазе милијарду. Прошло је само тридесет и шест година, и читав ред бугарских живих покољења још памте и старо робовање под Турцима и Русијине жртве за ослобођење. Па кад у овоме рату, гдје се Русија бори за интересе свега Словенства, Бугарска заборавља свој дуг крви и части, кад она сада није похитала да стане у ред Тројног Споразума, него, сасвим обратно, готово отворено игра улогу комисионара аустро-њемачког, који служи Турцима, — онда разумије се, ту не треба уздасати. Остаје да се стварност прими за онакву, каква је у истини. Постоје створења благородног карактера, а постоје и природе неизмјерне нискости и ту се не може ништа урадити. Кад је Аустрија за вријеме Николаја Првог задивила свијет неблагодарношћу према Русији, онда, зашто мали полусловенски народ, који нас назива „братушкама“, да не однесе рекорд у неверству и издајству? На велику своју срећу, руски је народ доста велики, те не зависи од благородства или нискости оних народа које он помаже.

Са Бугарском или без ње, са Румунијом или без ње, али ми ћемо Божјом помоћу и помоћу великих савезних народа изаћи на крај и са Тевтонима и са Швабима и са њиховим монголским извешарима. А кад се сврши рат и отпочне ново мирна историја народа, тада ћемо одређено знати, ко су наши јавни непријатељи а ко су подмуклици, па ћемо према томе и удесити наше држање. Политике је као и игра: она не може бити без разочарања, и њих треба да искористи као лекције, пожељне горке, али корисне лекције.

У историји није било примера ватренијег и бескориснијег идеализма од онога, који је покренуо Русију за ослобођење бугарског народа. Опште искрено и дубоко осјећање у Русији принудило је раднике на рад за потпуну независност Бугара. Њихово државно биће за нас је постало неопходним циљем, као и за њих саме. Али сурови онит рата учи, да државно биће Бугарска разумије као силу противну Русији. Запамтимо ово, па у

Тек прије двије године, ви сте, дјецо, угледали остварен сан сунчаног Видов-дана..., и кад је Скадар пао, осјетно је цио српски народ, да је одагнао са свог огњишта стољетног зулумћара.

Окови су пали...

Ето, за то, што је он потоњи ударац крвопији косовском, за то је Скадар свет у успомени српској и за то ће га помињати с благословом и поносом сва будућа покољења.

Али — —

Скадар је остао и нашом раном.

Он није наш, иако су толики гробови око њега наши; он није наш, иако смо га крвљу из душманских канџа ослободили; он није наш, иако је млада Гојковица својим животом подигла му темељ...

Нама су га отели!

Осим Турчина још има, душмана.

Ђесар нам га је отео!

Ни на сабљи ни на ножу љуту — мучки!

Стварање веће државе српске сматрала је Аустро-Угарска опасношћу за себе. Скадар, Драч, Стара Србија, Македонија и Новопазарски Санџак знатно би увећали границе двију српских држава: оне би убрзо ојачале; оне би могле да поврате и двије сестре своје, Босну и Херцеговину, које су им лукавством уграбљене; оне би могле дохватити

своје вријеме нека нам буде то за руководство.

Бугари који мрзе Русију и објављују пред аустројском публиком жеље да Аустрија побједи а Русија да страда, забадава мисле, да је њихова злоба и пакост тако од утицаја: она је само одвратна. Бугарско је држање једна ститица у великој размјери рата, и по свршетку његовом обе ће државе остати онаквим какве су: Русија једна од највећих империја а Бугарска једна од малих краљевина. Русија ће сачувати пријатељство са побједоносним савезницима, Бугарска ће сачувати пријатељство са раздробљеним нашим непријатељима и угњетачима Словенства. Чији ће положај бити бољи, покаже будућност. Није само једна Бугарска, која је показала своју праву природу; са нама се, већ девети мјесец туку и аустро-угарски многобројни Словени, чији су словенски инстинкти, чини ми се, одавно замијењени аустројским и маџарским.

Све ово ништа није неочекивано за људе, који познају људско срце и то, што чини братство по крви. Кад су у зачетку људског рода била само два брата, Каин и Авељ, — изгледало је да је браће сувише много и да је земља тијесна за њих. Ако нам велики рат, поред других лекција, напомене и ову истину, го ће бити велика корист. Вријеме је да Русија поживи не само за миле другове, каквима је она сматрала Нијемце, и не само за милу браћу, каквима је сматрала неке увријеђене и понижене Словене, — вријеме је да она поживи и за саму себе. У Русији су три четвртине цијелокупног словенског племена и то је довољно, да она не зажали за издајницима Словенства и његовим отпадницима.

Русија и мореузи

Овај рат ставља на дневни ред све проблеме за које се дипломатија старала да их не дира, из бојазни да не узбуни свијет. Док се конфликт, створен њемачким амбицијама, продужује и шири, он приморава владе и народе да се нађу наспрам догађаја и посљедица које из њих проистичу са неком снагом, донекле елементарном, јачом него све узде. Питање мореуза и атрибуција Цариграда оборили су конвенције и конгреске протоколе, чим је испаљен први топовски метак на Дарданеле. Ништа више неће зауставити да се та покренута питања ријеше у потпуности и без даљег одлагања.

Прије мало мјесеци, јавно мњење у Русији бијаше за међународни режим крајева који господаре пролазом Мраморног и Средоземног Мора. Дискутовало је председавање који могу служити као база за уговоре: режим Суецког Канала, Дунава, Танжера. Мало по мало, осјећај

и српску Војводину, па поћи још и даље... А то треба пресјећи — мислила је Аустрија. И једним ударцем она је, пријетећи ратом цијелом свијету, нама отела Скадар, а Србији Драч, како би нас из своје нове јазбине, Арбаније, могла у згодан час напасти и захватити.

Оно, од чега се стрепило, наступило је. Европски рат бјесни већ девет мјесеци у страховитој крви, а из тешких пораза другог нашег Османлије, Аустрије, диже се наш Скадар као галеб из пучине морске.

Узећемо га ојет, јер узимамо своје!

Ето, зашто је дјецо, Скадар и наша слава и наша жалост. Као пад потоњег турског бедема он је слава нашег оружја, а као отета тековина он је жалост наша и српскога народа!

Прије него учинимо посмртни помен онима, који су јуначки пали узимајући га, сјетимо се са достојним поштовањем њихових далеких гробова!

А ви, дјецо, којима су оцеви, браћа и рођаци дали своје животе под тврдом Скадром, будите поносни, јер је смрт њихова везана за најславније дјело у историји српског народа!

Слава погинулима!

Д. С. Ђ.

ПОДЛИСТАК

Предавање о Скадру

— одржано 10. IV. 1915. у Вел. Држ. Гимназији на Цетињу. —

Дјецо!

У зору данашњег дана, 10. априла 1913. године, наша је војска постала побједник на цијелом црногорско-турском ратишту — пао је Скадар, тај потоњи зуб и оштрац турски у нашем тијелу.

Оцеви ваши, браћа ваша и рођаци, били су они, којима је тврди град отворио своја широка врата. На бедемима градским развијен је наш барјак — они су га понели, они су га развили! Храброст и прегалаштво наше отаџбине погледало је са Тарабоша и Барданола у очи историје, и она је оштрим, челичним пером унијела у свој мрамор још једно име:

Скадар.

Падом Скадра свршено је једно од највећих дјела у историји српског народа.

Кад вам поменем, да је тиме испуњено пророчанство народног pjesника:

„Друмови ће пожељет Турака,
Ал' Турака више бити неће“ — онда ће вам бити јасно, зашто је тај догађај у животу Црне Горе

вног мњења код наших савезника ошао је на велику традицију које важи излазак на слободно море, због обилежава Цариград као циљ економских тежња Русије. Један теграм нашег дописника из Петрограда јасно обилежава такво асположење духова. Влада, са свој стране, прихватила је тезу која дирижовала њену дипломатију под Петра Великог, и подржава је толико више енергије колико изгледа да су прилике повољне за стварање.

Енглеско-руско сународништво зајенила је нераздвојима солидарност интереса на ратном пољу. Блок ратног Споразума утврдио се је крви. Три велесиле теку у овом иску савезника Њемачке и Аустроугарске, турско царство, којему је привремено било повјерено чување преуза. Ни Француска, ни Енглеа, ни Русија немају више разлога да некада да се љубоморно споре кључеве Цариграда. Париз и Лондон немају више ништа противу га да то повјере Русији, и то из ише разлога, од којих је као најважнији: да фамозни принцип заарања мореуза више не постоји када смо одлучили да отворимо долаз који Турци бијаху затворили у наредби Нијемаца.

Русија, господарица Цариграда, има истих разлога као султани да се плаши од доласка ратних лађа под Златним Рогом, који ће у будуће бити само пролазни порат. Француска може само са симпатија примити улазак својега савезника у друштво средиземних нација, а Енглеска више не страхује од руске флота из Црног Мора не рози посјед Индије. Велика Британија етаблирана је у Египту, она да добије Месопотамију, држи већаву жељезничког пута за Багдад, кад би она још сумњичила Русију за намјере против њеног италијанског царства, руска жељезничка мрежа у Азији узнемиравала би је ише него слободни пролазак Босфора и Дарданела.

Остаје, истина, других сусједних држава Црног Мора: Румунија и Грчка, Италија и Шпанија имају једнако интереса да никаква измјена у status quo у Средоземном Мору не може их остати равнодушнијема. Ни Шпанија, ни Италија немају ништа да сумњају у руско суверенство над Мозузима. Само их се тиче слободан пролазак који је у толико боље јемчен, јер, затварајући тај пут, Русија би саму себе лишила комуникација које су јој неопходне. Чка о томе води рачуна, и г. Вецелос изјавио је, у крунском саопштењу у Атини да је долазак Русије Дарданеле била ствар предвиђена. Лики овај грчки државник напомиње: тада би Смирна могла нападнути Грчкој опортуну интервенцију; Веницелос тада још говораше: ако је добијемо, имаћемо јамачно сусједи с једне стране Русе а са друге Италијане. Са те двије земље чка мора вазда бити у сагласности. Бугарска, ма шта било, већ сада посједује независни излазак на Егејско Море. Не остаје, дакле, ише него Румунија.

Нијемци су особито на Румунију омили своје напоре да јој предају долазак савезника у Цариград о пораз за румунски народ, за који је комуникације са спољним свијетом постоји бојазан.

Листови аустро-њемачког савеза, који стоји у Букурешту које плаћају и Берлин, „Политика“ Маргарианова, развијају на трагичан начин све теорије, од којих су се најдјеље читаве генерације дипломата, о споразумима и уговорима, које су данас већ преживјеле. И што се духови не мијењају тако лако као прилике, ови старински догументи одржавају још престиж. Овољно би било међутим да Ру-

мунија упореди у чему би била њена будућност између једне Аустроугарске и једне Турске побједоносне, са оним што би јој вриједило сусједство с једном Русијом господарicom Цариграда које осигурава слободу Мореуза у име савезника.

А у случају рата, примјеђује се. Али што значи случај рата за Румунију кад је она уз Русију! Ако је уз другу страну, отварање или затварање Дарданела за њу је равнодушно, јер би довољне биле двије непријатељске крстарице да се јаве пред њена пристаништа па да јој пресијекну сваки излазак на Црно Море. Константоваћемо што Нијемци и Турци раде с уговорима. Турци, који су потписали цариградску конвенцију, која гарантира слободу Суецког Канала, нијесу ли покушавали, противно тој међународној обавези, у којој је учествовала такође Њемачка и Аустрија, да затворе тај пут комуникација који мора остати отворен за вријеме рата као у вријеме мира? И Дунав није ли запријечен аустријским минама које су послале противно конвенцијама? Г. Братијано, који је заплиенио на пролазу кроз Румунију читаве кашуне граната које су из Њемачке упућене за Турску, није ли у томе видио њемачке преварете да га оне не могу погрешно водити и кад је у питању значај операција које савезници воде против Дарданела.

Питање Мореуза, сведено у реорганизацију европску и азијску, која ће наступити иза пропалог покушаја њемачког доминирања, не показује се више под првобитним изгледом осим толико што саставља дио једне равнотеже која припада Италији. Његов значај остаје важан, али економска страна проблема она је у превози. Политика која је хтјела да од Црног Мора учини једно затворено језеро није више могућа. Географија и природна намећу свој закон слободног изласку који се пред њима отвара к југу, много привлачнији него сви сјеверни излази. Права свијет биће очувана. Ето с тога узбуђење које би Нијемци хтели да покрену у питању Дарданела, то је само једна тактика. Та је тактика вјештачки преувеличана да би могла изазвати лутање политичара који сада дирижирају владама интересованим у будуће на Истоку и у Средоземном Мору.

„Тан“

Акција Румуније

Париски лист La Revue пише:

Румунија је готова за рат. Она се погодила већ с Грчком, ако би се кренула против Аустро-Угарске. У уговору је предвиђено да се очува сва равнотежа на Балканском Споразуму, која је створена Букурешким Миром.

У новембру прошле године потписана је била и конвенција с Русијом, која је позната свима савезницима. Том конвенцијом Румунији се дају аустро-угарске провинције гдје су Румуни у већини. По гласу те конвенције Русија пристаје да Румунија у награду за своју неутралност окупира мађарске покрајине гдје су Румуни у већини.

Румунија броји данас 500.000 бораца.

За опустошену пољску

Пољска агенција штампе већ је саопштила цијеломе просвијећеноме свијету, овај апел генералног комитета за ратне жртве у Пољској, који се саставио у Швајцарској, као у земљи неутралној, и то од најистакнутијих представника из свих крајева Пољске. Апел је написало перо славног пољског писца, Хенрика Сјенкиевича, који је и предсједник комитета:

„Просвијећеним народима!

У страшном рату, у грозној биједи, демони смрти и рушења данас се отимљу за господство над свијетом: милиони војника умиру на бојном пољу, милиони разоружаних створова подлегли су студии и глади. Двије земље су нарочито биле

жртве крвавих борба; те земље, које су прије биле напредне, данас су праве пустиње; говорим о Пољској и о Белгији. Помоћ указана Белгији чини част човјечанству. Моја отаџбина ту помоћ сад призива.

Нашу територију, која је седам пута већа од оне малог јуначког народа белгијског, прегазили су и опустошили безбројни ратници; сабља је учинила да шикне крв која призива божију правду. Наши синови, приморани да се боре у редовима трију непријатељских војска, устремили су се једни на друге у ужасним братоубилачким борбама. Пламени уништише наше вароши и села од обала Њемена до врхова Карпата; на цијеломе пројектанству наших неизмјерних и усамљених равница видимо како се појављују утваре глади; сваки рад је престао: радници пландују, више нема у Пољској радионица; тежак гледа како му рало спада рђа; нема више ни жита ни стоке; трговаца, немајући купаца, види да му је трговина упропаштена; огњишта су погашена, бјесне заразне болести; жене и старици више немају никаква заклона од зиме; дјеца пружају своје мршаве руке и траже од матере хљеба; али пољске мајке само још могу дати своје сузе.

Број ових јадника — чујте ме добро, хришћански народи — досеже на хиљаде.

Зар Пољска, моја отаџбина дакле, нема права на вашу помоћ? Мој несрећни народ може то захтијевати у име вјечитог принципа, у име љубави спрам ближњег; моја нација може истакнути и друга права која говоре у њену корист пред свијетом. Она ће добити вашу помоћ јер је распарчана и притиснута; никад се није одрекла своје славне прошлости, није никад престала да се бори против бруталне силе и да високо цијени света права сваког слободног народа. Она ће добити вашу помоћ јер је она у прошлости била вама брана у борби против варварских хорда, и што њу, и увијек њу, налазимо уз вас у ратовима у којима су ваши очеви бранили своју слободу. Има ли неке племените ствари, у којој она није пролила своју крв? Има ли неке патње бијеле коју није убојало њено милосрђе? Имена Сибјеског и Кошијског остаје утиснута у вашој памети.

Наша мисао, наш рад, наша творна снага обилежила је и оставила свој траг на најлепшој страни историје народа; наш глас се увијек придружује оном неизмјерном гласу народа, и тај глас често досеже до највеће висине.

Дакле, у име људске солидарности, у име једног народа који је остао вјеран овоме принципу, и у име Христа који је свједок наших вјековних патња, ја упућујем овај апел просвијећеним народима. Пристаните уз наш труд да отргнемо нашу отаџбину од најстрашнијег очајања. Помозимо сељаку да опет дође до свога крова; дајмо тежаку хљеба да му поврати снагу и жита да улије наду у будућу жетву. Нека пољске матере узмогну својој гладној дјечи одговорити друкчије а не сузама; нека пољски народ узмогне својом пуном снагом истрајати у часу овог крајњег искушења и са надом у срцу дочекати скору зору свога васкресења! Хенрик Сјенкиевич.

Колико има Пољака?

У овај мах представљају нарочити интерес ови подаци о бројном стању пољског народа, који су поцрпљени из званичних статистика трију царстава:

Пруска	4.014.221
Аустрија	4.967.964
Русија	11.000.000

Овима треба додати Пољаке који су настањени у другим европским земљама и у америчким Уједињеним Државама. Остале европске државе . . . 1.100.000 Амер. Уједињене државе . . . 2.900.000 У осталим дјеловима свијета 400.000 Свега има Пољака око 24 и по милиона, од којих 19 милиона живе у географској Пољској, на простору од 250.000 кв. килом., од којих 42.179 кв. килом. припадају Прусској, 80.832 Аустрији, 127.319 Русији. У краљевини Пољској званична статистика руска за 1909. даје 9.001.434 Пољака. У другим крајевима негдашње Пољске државе, који су присаједињени Русији, по истој статистики било је Пољака у Бијелој Русији и Литванији 633.182 а у малоруским провинцијама (Украјини, Волинији и Подолији) 806.750.

„Час правде“ за Белгију

Картон де Виарт (Carton de Wiart), белгијски министар правде, писац и чувени pjesnik, вођа хришћанских социјалиста у својој несрећној отаџбини, написао је у „Фигару“ чланак о неминовном „Часу правде за Белгију“. „Многи између вас за цијело су посјетили — пише Картон Виарт — онај стари музеум у Намиру, који се као насликан издиже на арханџелском тргу вароши на Мези и Самбри; у једној од оних нијемих соба човјек се мора дивити једном тајанственом посмртном споменику из петнаестог столећа, украшеном чудноватим фигурама и јуначким знамењима. Чело гроба стоји величанствено намјештено једно тијело без главе: лик, овјековјечен у мрамору, једног ригтера у оклопу и под оружјем, са рукама прекрштеним на грудима. Тај је лик хистратичан, дирљив; али је обезглављен и чини човјеку да осјећа неку свету грозну. Никаква имена, никаква грба, никаква датума, који би нешто објашњавао. Само на једној страни споменика чита се, написан готским словима, овај мото: Heure viendra qui tout payera. (Доћи ће час када ће се све платити). „Тај час — пише белгијски министар — доћи ће и за нас, јер ми то хоћемо. Сви наши осјећаји и све наше енергије данас су окупљене око нашега Краља и на бојним пољима у Фландрији. Препуни бола и дрхћући ми трпимо као ни један други народ, сви смо рањени, сви изгнаници, сви увријеђени, али су наша срца ипак пуна наде у Вјечну Божију Правду и уздања да ће се поправити увреда нанесена праву и уговору. Дуга ће можда бити наша патња. Не смета. Жртве смо; али и ако смо изгнани, кинђени и заборављени, ипак смо поносници. Heure viendra qui tout payera! И онда какве радости! Ми ћемо, врлином ових наших синова који су се родили у овом ужасу, наших ученика који су гледали како пада њихова школа под непријатељским гранатама, створити Белгију, још лепшу, још богатију, још јачу и још интересантнију од ове наше обожаване отаџбине која је сада овако нападнута и опустошена!“

Часни изузеци

— Макс Нордау и Липкнехт о рату —

У „Тану“ је објављено једно отворено писмо њемачког публицисте Макса Нордау, у коме он изражава своју љубав према Француској. Он свечано изјављује, да су Французи против своје воље увучени у рат и готов је да посвједочи, да августа мјесеца, док је он био у Француској, ниједном аустријском поданику није дирнута ни длака на глави.

Бечка штампа негодует и тражи да се Нордау избрише из списка германских писаца.

Липкнехт, вођа њемачких социјалиста, који је одбио да гласа за војне кредите, овако објашњава зашто је гласао против кредита:

— Ни један од народа, који ратују, није хтио рат. Рат није отпочео да се побољша стање њемачког или ког другог народа. Рат је изазвала удружена акција њемачке и аустријске војне партије, које су се надале, да ће уз припомоћ своје дипломатије изненадити своје противнике.

ТЕЛЕГРАМИ

Крагујевац, 18. априла. У току 17. априла, осим пушкарања код Текије и неколико измијењених метака према Смињци на Дунаву, ни на једном фронту није било ничег значајнијег. Приликом пушкарања непријатељ је употребљивао експлозивна зрна. (К. С. пресбирио.)

Париз, 15. априла. Листови објављују телеграме о италијанско-аустријској затегнутости.

„Тан“ у уводном чланку пише да се Италија и Румунија спремају да ступе у акцију, и да посљедњи отпор Софије не може истрајати пред одсудним кораком којим ће ове двије државе загазити у европску кризу. И поред телеграма који је Цар Вилхелм упутио у Атину, проклињући руку која се дигне на њега, на крају крајева ће се расположење Грчке манифестовати према Тројном Споразуму. (К. С. Пресбирио.)

Париз, 17. априла. У једном добро простудираном чланку о војном положају на Истоку, њемачки социјалистички лист „Vorwaerts“ каже у главном, да је једина стварна заслуга коју је Турска учинила сво-

јим савезницима у томе, што је привукла на себе руске, енглеске и француске трупе које би биле употребљене на другом мјесту. На Кавказу је онемогућено турско напредовање. Поменуте новине надају да је искључена могућност муслиманског устанка, осим кад би Турци продрли у Египат. (Нар. извј.)

Рим, 17. априла. Развој дипломатске акције се концентрише ових дана у Риму и узима врло живи обрт, али се држи у највећој тајности. Зна се само да су преговори отпочели са оба двије групе великих сила. (Нар. извј.)

Атина, 18. априла. Званичне новине су данас објавиле указ о распуштању Скупштине. Избори ће бити 31. маја. Нова Скупштина је сазвана за 7. јула. (К. С. пресбирос.)

Лондон, 18. априла. Савезничке трупе које су се искрцале у Дарданелима, одбиле су многобројне турске противнаде. Распоред искрцавања је изведен до најситнијих детаља у сагласности између сувоzemне војске и флоте. Резултат операција првог дана био је утврђивање знатних савезничких снага на трима главним тачкама. Сметње које су Турци причинавали искрцавању, уклоњене су благодаречи ратним бродовима. (К. С. Пресбирос.)

Лондон, 20. априла. Адмиралитет јавља да је у току прошле суботе било Галипоља и Норсхиндских кула свјетлила. (К. С. Пресбирос.)

Петроград, 20. априла. 19. априла, руска црноморска флота енергично је бомбардовала више сати босфорска утврђења, нарочито Фенер, Карице, Килбурну, Бујуклиман, горњи и доњи Кавказ, као и Килију. Батерије су одговориле артиљеријском ватром, а Маџар ватром из хаубици, али без резултата. Велика експлозија и пожар примијењени су у Елмасу. Гађање наших топова што се тиче жестине ватре и силе разарања, било је одлично. Турски бродови кад смо се приближили, посакривали су се у највећој хитњи у мореуз. Наша крстарица, у зору, уништила је велики натоварени пароброд чија послуга се сјасла у чамцима прије него што се наша крстарица приближила. Осим тога, изгледани су Килимли, Зунгулдак, Ерегли и дапа обала све до Босфора. Ниједан турски брод није нађен, осим једне велике једрењаче под персијском заставом, коју смо уништили. Један наш други брод уништио је 8 једрењача на бугарској обали, и што је претходно сјасало послугу. (Вјестник.)

Рим, 20. априла. Апсолутна тајност у којој се држи дипломатска акција, свједочи да се воде озбиљни преговори са објема групама великих сила. (Нароч. извј.)

Рим, 20. априла. О ситуацији се може рећи да Италија није још прекинула своје преговоре са Бечом и Берлином. Свака вијест противна овој, нетачна је. Може се само рећи да се ови преговори налазе у својој посљедњој фази. У исто вријеме настављају се преговори са Тројним Споразумом, и ако још није дошло ни до каквог споразума. Италијанско држање можда ће постати јасно кроз неколико дана кад ће се донијети одлука. Према писању листа „Corriere della Sera“ није немогуће једно дипломатско рјешење којим би се избјегло рат. (Нар. извј.)

Лондон, 20. априла. Један њемачки подморски брод потопио је дестројер „Некрит“. Спасени су 4 официра и 21 морнар.

Рибарски брод „Коломбија“ био је нападнут од стране два њемачка торпедна који су започели акцију, ма да нијесу претходно истакли њемачку заставу. (К. С. Пресбирос.)

Рим, 20. априла. „Коријере дела Сера“ доноси из Анконе:

Паробродом „Галипоље“ друштва „Пуља“ стигли су овдје бјегунци из Грузије и Задра са својим породицама свега 56 особа.

Они приповиједају о страшном терору који влада у свој Далмацији. Сва Далмација претворила се у једно полицијско око. Нико и ни у једној вароши не смије се појавити на улици послје 10 часова ноћу; ко се ухвати послје тог доба, оглашава се за шпијуна и сумњиво лице и одмах бива затворен. Многи у затвору низашта остају по неколико дана; нико није сигуран да не буде затворен, а нико не зна зашто.

Уз тај терор настала је оскудица и велика скупоћа свега. Килограм меса кошта 4 круне! Месари често одбијају наредбу да кољу, јер је продаја увијек на њихову штету.

Петроград, 21. априла. У Ригу је стигло 39 њемачких војника, 3 официра, 2 јевреја, 2 митраљеза, и 1 топ, заробљени и заплијењени међу њемачким извидницама. (Вјестник.)

Рим, 22. априла. Овдје се поговара, да долази Голуховски са новим важним понудама.

Вијести из Берлина кажу, да је флота њемачка предузела већу активност из Сјeverног Мору, да изазове излазак великих енглеских јединица из њихових поморских база. Према „Дељи Мелу“ Нијемци се налазе на 11 км. од Паперинга, чије би им заузеће осигурало окупацију Ипра.

Француски пароброд „Европа“ торпедован је код С. Назера.

Петроградски листови доноси да су Нијемци у предјелу Шавли послје битке заузели жељезницу Либаво-Ромин између станица Радзивилово-Муравјов. У Петрограду се мисли да покрет Нијемца у правцу Риге има циљ да упливише на Шведску и повећа шведске аспирације на Финландију. (Нар. извј.)

Лондон, 22. априла. Два њемачка контраторпиљера била су потопљена на холандској обали у суботу: 2 официра и 44 човјека од 59 били су заробљени од енглеских контраторпиљера. (Рад. извјештај.)

Париз, 22. априла. У Белгији, два њемачка нападаја сјеверно од Ипра на британском фронту, у ноћи од понедељка и сјутрадан била су одбијена.

У Аргони, код Багателе, француске трупе су задобиле терена. У ноћи од недеље на понедељак, Французи су одбили један њемачки напад у шуми Ле Претр. (Радиотелеграфски извјештај.)

Рим, 22. априла. Лондонски листови пишу да је њемачка флота развила велику активност у јужној зони Сјеверног Мора. Мисли се да жели да изазове енглеску флоту на борбу. (Нар. извј.)

Рим, 22. априла. Данас је Сонино посетио Саландру, а иза тога је Министар предсједник пошао код краља.

Јутрос је Биллов био у посети код Сонина.

Једна индијска коњичка патрола сукобила се са Турцима на 20 километара од Суеског Канала. Било је окршаја између предстража на путу за Исмаилију.

Једна њемачка ескадра крстари у водама Остенда. (Нар. извј.)

Рим, 22. априла. Министарски Савјет донио је рјешење да се ниједан члан не удаљује из Рима. И Краљ ће остати у пријестоници. Ситуација, према писању листа, остаје иста. Није вјероватно да ће се предузимати екстремне одлуке. (Нарочити извј.)

Петроград, 22. априла. Цар је наставио путовање по југу Русије и стигао у Бјезицу у провинцији

Орел и посетио фабрику у Брианску који је као и радничка варошица и околна села била богато окићена у част царске посјете. Све радничко становништво које готово броји 40.000 душа пошло је у сусрет Цару и радничко изасланство чији је сваки члан радио у овој фабрици најмање 20 година, понудило је Цару хљеб и сѐ.

Један радник је казао: „Велики Царе! Ми смо срећни што си дошао да нас видиш на раду који радосно изводимо за Тебе и нашу драгу Отаџбину, док се наша дјеца и браћа боре на бојиштима“. Цар је захвалио и покљонио раднику који је говорио, један часовник. Цар је затим прошао кроз све радионице којих има око 100, а онда пошао у радничку варош гдје је посетио више кућа у којима станују радници, разговарао с члановима породица и давао покљоне. Цар се задржао у фабрици четири сата. (Вјестник.)

Петроград, 22. априла. Цар се вратио у Царское Село. (Вјестник.)

Париз, 23. априла. Напредовање Француза се наставља у околини Стенстрата.

Сјеверно од Ипра, Нијемци су напали леви сектор британског фронта, али су били одбијени и захваћени с бока ватром француске артиљерије; ту су Нијемци претрпјели необичне губитке.

У Шампањи, код Босежура, Нијемци су извели три узастопна напада; Французи су их одбили са знатним губитцима.

У Аргони су Французи напредовали код Багателе и нашли на терену многобројне њемачке љешеве из борба од 18 априла.

Једним новим нападом Французи су повећали своје добитке у шуми Ле Претр. (Радиотел. извј.)

Петроград, 17. априла. 16. о. мј. у 8 сати у вече догодила се експлозија у фабрици експлозива Окта, оштетивши више и разоривши једну радионицу споредног значаја. Оправка штете од које су највише страдали кровови, извршиће се на кратко вријеме. Сви настањени локали као и магацини експлозивних ствари и напуњених пројектила остали су нетакнути. Послови у фабрици биће прекинути само за неколико дана док се из локала почисте поломљене ствари и стакла. Број жртава још није установљен и радионице се са пажњом пребржавају. Много становника у сусједству лако је рањено од разбијених стакала на њиховим становима. (Вјестник.)

Петроград, 21. априла. Русија је приступила француско-енглеској конвенцији односно запљенивања лађа за вријеме садашњег европског рата. (Вјестник.)

Дневник

Краљева пажња. Вучењу Добротворне Лутрије које је одржано у сриједу у сали Владина Дома благоизволио је присутвовати за неко вријеме Његово Величанство Краљ Господар, и на тај начин указати Своју Највишу пажњу како Одбору Госпођа и Госпођица, тако и племенитом и патриотском задатку, коме је она намијењена.

Отпутовао, Његово Величанство Краљ-Господар отпутовао је у сриједу по подне на Ријеку.

Благодарење. Приликом имендана Њеног Императорског Величанства Царице руске Александре Феодоровне одржано је у Мандстиру свечано благодарење, на коме су присуствовали чланови Царско-Руске мисије, чланови Краљевске Владе, наши великодостојници, чиновништво и многобројно грађанство. На благодарењу, као и на литургији, пјевао је хор пјевачког друштва „Његош“.

Допутовао. Ново постављени Краљевско-Српски посланик на Цр-

ногорском Двору, г. Михајловић стигао је јучер на Цетиње.

Чарлс Топ. Јуче нам је стигла жалосна вијест, да је енглеска мисија Црвеног Крста, која већ мјесецима врши своју узвишену дужност у Пљевљима, изгубила једног свог члана. У борби са опаким зарасом, а стављајући свој живот изпред живота својих ближњих, подлегао је тешкој болести, пјегавом тифу, љекарски помоћник Чарлс Топ. Далеко од својих милих и драгих, далеко од своје велике отаџбине, у нашој је планинама немила смрт укинула његов млади живот. Уз болесничке постеле, а у вршењу на узвишеније дужности, у часу кад је свога ближњег спасавао, захватила га је и покосила зараза. Наша бол, наша захвалност уздиже се до висине његове човјекољубиве смрти. Хвала му, слава му и хвала у име народа, којему је указивао помоћ; хвала му у име оних, којима су остали на животу, а којима његова рука олакшала муке и спасава живот!

Покојни Чарлс Топ сахрањен данас прије подне у Пљевљима у гробљу, код цркве Свете Тројице. Све наше власти и грађанство своју реду захвалило је једнодушном пажњом покојнику.

Мир пепелу његову! Лака му ша земља!

Саучешће. Приликом смрти члана енглеске санитарне мисије, љекарског помоћника Чарлса Топ, упутио је заступник Министра Предсједника госп. Ристо Поповић топ саучешће шефу енглеске мисије др. Клемо-у у Пљевљима.

Министар Правде, Господин Љубо А. Бакић, лично је у име Краљевске Владе кондолирао Његовој госп. грофу Салису, овдашњем посланику Велике Британије наглашујући, да ће цио народ у Црној Гори са захвалношћу и тугом држати у дубину своје душе усмену на племениту жртву енглеског човјекољубља.

Оболио. Као што дознајемо оболио је, прије кратког времена, пјегавог тифуса г. Др. Пајер, велики пријатељ Црне Горе и пожртвовани љекар у Пљевљима. Господину доктору, који је и прошлог рата покљонио толико љубави према нашим рањеним и болесним војницима, желимо од срца што прије оздрављења.

† Капетан Новак Т. Драговић. Писам с Даниловграда: 28. фебруара овдје преселио се у вјечност капетан Новак Драговић. Покојник се родио у чувеној кући Драговића у Ђуријоцу (Бјеловилићима) 17. фебруара 1885. г. Домаћин васпитање стекао је од свога оца угледног капетана Тиодора Драговића од своје мајке Марице Драговић, вјетне Војводић, затим је свршио основну школу на Орју Луци са одличним успјехом.

Године 1910, у мјесецу мају Његово Величанство Краљ Господар имену заслуге његовог оца капетана Тиодора Драговића и њега му капетана Драгоја Драговића, благоизволио га поставити својим високом указом за петана март. брајовићске капетаније. Млади капетан Новак зроста је у својој вјереној му дужности оправдао повјеру својим неуморним радом, неистрајношћу и карактером. Знао је својом вичношћу и благом скромношћу да бити свакога за свога личног пријатеља. У балканском и овом европском рату повјерена дужност није му дозвољавала да учествује и да принесе свој живот на свети олтар домовине у Србији. У њему је изгубило племе свога ријетког старјешину чија се успомена неће заборавити.

Лака му била родна земља, коју је крено љубио.

Објава. Пошто се школска година завршује у позиву Драгој Гимназији 30. априла, позивају се екстернисти, којима је допуштено да гаје испита, да се пријаве Гимназији Управи 4. маја, кад ће им се саопштити дан писмених и усмених испита.

К броју 81. Управа Велике Државне називје, 17. априла 1915. Цетиње.